Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 17 (555). Неділя, дня 4 травня 1930. Рік XII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ОРГАН НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ДУМКИ

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ Перемишль, Побереже 1/I. Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно 5·50 зол., піврічно 3 зол., чвертьрічно Для Чехії на рік — 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч., 1/4 — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, 1/2 — 35 ф., 1/4 — 20 ф. Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк., 1/4 — 3·50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно.
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

Судять. Арештують. Будуть судити.

1. Після процесу Українців в Харкові.

По той бік Збруча: У Великодню суботу проголошено присуд в справі *Спілки Визволення України*. Першу відомість про варварський присуд московської оприччини над членами С. В. У. подану в попереднім числі „Українського Голосу“ слід справити остільки, що після основнищого провірення відомостей виявляється, що в дійсности, харківський суд засудив Єфремова, Ніковського, Чехівського, Павлушкова і сім дальших осіб *на кару смерти через розстріл*. „Узляднючи“ одначе їхній високий вік і „щире каяття“, суд замінив смертні присуди на довголітнє увязнення в тюрмі і на каторгах.

Щож це? Акт пролетарської ласки? Якраз навпаки. Спершу формальні смертні присуди а потім їх заміна на тюрми і каторги є дальшим продовженням цінічної большевицької провокації. Зносячи *формально* смертні присуди, большевики намагаються збивати моральний капітал, неначебто виявляючи перед світом „ласкавість“ та „гуманність“ свойого лупійського „правосуддя“. Тимнеменьч, большевики всежтаки осягають свою дійсну кровожадну мету, бо немає найменьчих сумнівів, що засуджені Спілчане якраз з огляду на їх високий вік, цього „акту“ московської „ласки“ живими не витримають. Замість швидкої смерти, підсудних покарано на смерть повільну, на довгі літа тортур і знущань по большевицьких засланнях і каторгах. З одного боку шантажування „ласкою“ — з другого боку тортури і *фактична смерть* — ось траґічне тло епільоґу в харківській опері, ось методи большевицького „правосуддя“, ось тип сатанічної большевицької провокації, з яких складається уся десятилітня історія большевицького соціялістичного „будівництва“.

225 літ тюрми і каторги, 69 років позбавлення громадянських прав, 7 виселень поза межі України, фізичне знищення верхівки української націоналістичної наддніпрянської інтеліґенції — за що це все? Що закидувано підсудним? Які конкретні „злочини“ поповнили? І що їм доказано?

Закинено Спілчанам, підтягнуто під катеґорію злочину це, чим від доби національного відродження а особливо від днів недавніх визвольних воєн живе ціла нація, кваліфіковано проступком те, за що сотні тисяч української молоді готові нині буйні голови класти — іменно: *волю до української державної незалежности і самостійности*. Цього вистарчало большевикам, щоби жорстоко розрахуватись з українськими самостійниками на Східніх Землях, дарма, що жадної конкретної провини підсудним не доказано. Суджено їх за ідею, а не за чини і намагання цю ідею беспосередньо здійснити. Хоч як большевики намагались, які небудь беспосередні революційні, чи пак „контрреволюційні“ чини підсудним доказати, *цього* доказу правди вони не перевели й не могли перевести, бо тих чинів не було і в існуючих умовах покищо навіть не могло бути. Суджено Спілчан за ідею, але української національної самостійницької ідеї большевики не були і ніколи не будуть в стані засудити. Наскільки діявольським є їхній „ласкавий“ засуд, настільки теж, в перебігу процесу принято діявольський метод, щобу оту самостійницьку ідею і українську незалежницьку ідеольоґію скомпромітувати, шляхом винищуючої критики спілчанської політичної плятформи. Треба визнати: виходячи зі заложень самостійницької ідеольоґії, Спілчане не зовсім точно зясовували собі конкретні програмові і тактичні можливасти свою незалежницьку ідею позитивно здійснити, отже не зовсім чітко опреділювали свою політичну плятформу. Знали *що* хочуть і *до чого* стремлять. Але не зовсім точно і опреділено знали: *як*? Зручно виловлюючи слабости в отім програмовім і тактичнім спілчанським *як*, большевики намагались виявити і підкреслити хаотичність, розгубленість і брак однозгідности в думках підсудних, намагались імпутувати підсудним усякі інтервенційні тенденції, „запроданість чужому капіталові“, службу „хижакам світового імперіялізму“.

Але: хай спілчане і не знали, хай і не опреділювали собі ясно і чітко, чи бажане визволення малоб прийти шляхом селянського повстання, чи шляхом догідного використання міжнародньої конюктури, хай і не знали, кому пісня визволення на Україні панувати — ґетьману, націоналістичній диктатурі чи республиканському демократичному урядові, хай і поминялись щодо програмових точок внутрішньо- і зовнішнього оформлення української самостійницької справи — все одно, на початку всього, перед ними стояла ідея: *Хочемо незалежної України*! Цьої ідеї большевикам не скомпромітувати, скільки усякі Любченки і другі кріваві московські опричники наших політичних заложень не критикувалиб. Спілчан засуджено не за чини а за ідею. Українська незалежницька ідея була і залишиться вічно. Вона орґанізує і зорґанізує державно, українську народню стихію. Кожен рік каторги присудженний Спілчанам є черговим кроком вперед на шляху до здійснення цьої Ідеї. Тотеж помимо все: *уже самим фактом заіснования спілчанського незалежницького процесу, ми цей процес виграли*!

2. Перед процесами Українців у Львові.

По цей бік Збруча: В близькому часі відбудуться два українські політичні процеси, які безсумніву живо порушать опінію не тільки української суспільности в краю, але й опінію закордону. Польська црокуратура підготовляє вже від ряду місяців процес в справі минулорічних антентатів на „Тарґі Всходнє“. Ці атентати інкримінується *Українській Військовій Орґанізації*. На лаві підсудних засяде більша кількість Українців, переважно молоді, які стоять під замітом приналежности до УВО, а звідси, під замітом орґанізовання чинних самостійницьких революційних виступів, спрямованих проти існування і цілости польської держави. В тім змислі і характері були витримані ревеляції усьої польської преси з приводу подій на останніх „Тарґах Всходніх“. Як виявляє дотеперішня практика, акт обвинувачення буде з усього правдоподібністю витриманий в тімже тоні. — Крім процесу за „Тарґі Всходнє“, в близчому часі мусівби відбутись й другий український політ. процес, щоправда менших розмірів, а саме проти українських націоналістів, арештованих у Львові з приводу бурхливих демонстрацій, звернутих проти львівського радянського консуляту, як теж і проти цілого ряду комунізуючих і москвофільських установ.

Крім цього, останні дні принесли цілий ряд замітних подій, які в дальших перспективах знова жтаки закінчаться в дорозі процесів. Починаючи від Великодних Свят відбуваються аж по нинішний день *масові арештування Українців*, головно у Львові в кругах молоді а також подекуди і на провінції. Йдучи за відомостями та інформаціями польської преси, мова йде про революційну роботу УВО. З боку українських революційних кол підготовлювано широко задуману терористичну акцію. Справа є тим більш замітна, що має доволі ярко опріделене політичне тло, а саме: спаралізована терористична акція мала стояти в звязку з харківскім процесом. Арештованим інкримінується підготовання цілої низки динамітових атентатів, звернутих в першу чьргу проти консуля Лапчинського та будинку большевицького консуляту у Львові, при вулиці Набєляка. Ці атентати мали являтись реваншом і рівночасно чинним революційним протестом проти варварського большевицького „правосудя“ над членами СВУ. До хвилини замкнуття числа У. Г. переведено цілий ряд ревізій і арештовано понад 30 осіб. Польська преса вказує на те, що на цьому ще не скінчиться, бо нитки слідства в справі плянованих атентатів ведуть далеко на провінцію і саме тут відбуваються дальші ревізії і арештування. В звязку з арештами і ревізіями найдено і сконфісковано більші кількости розривних матеріялів, ручних ґранат, приладів до запалювання бомб, тощо. Усе найдене мало бути — за реляціями польської преси — лише частиною арсеналів УВО у Львові.

Розмірів і усьої суті виявленої справи не є покищо можливо устійнити, через те, що слідство ведеться в найглибшій тайні. Оскільки дотеперішні пресові інформації взагалі відповідають дійсности і оскільки справжнім є протибольшевицький підклад підготовлюваної акції, то обєм технічних підготувань повказувавби на замір українських революційних кол тим разом дуже основно розрахуватись з місцевими аґентами большевизму.

Із чужинецької преси, яка до цього часу дісталось до наших рук видно, що справа знайшла широкий відгук за кордоном. Напр. „Vossische Zeitung“, яка коментує ці події, вважає, що — оскільки комунікати львівської поліції відповідають дійсности — пляновані атентати мали бути не тільки суворою відповіддю західних Українців на процес СВУ. але теж засобом, щоби „взагалі звернути увагу закордону на домагання, що їх тамтешні Українці мають у відношенню до Поляків“.

— —

По цей і той бік Збруча: судять, арештують, будуть судити Українців. Харківський процес неначебто зліквідував Спілку В. У. Але він не був в стані зліквідувати Ідеї. Спілка В. У. була орґанізацією визвольної революційної ідеї. Длятого теж: *Хай живе Спілка*!

Ліґа Націй та українська справа.

(Від власного женевського кореспондента).

Женева, в квітні 1930 р.

Я. Д. — Недавно проминуло вже десять років, як утворилась славнозвісна Ліґа Націй. Проте, цей ювілей проминув якось непомітно. Взагалі, за останній час панувала певна мовчанка і тиша навколо праці Ліґи Націй. І справді, світова політична думка зосереджена тепер переважно навколо тзв. „ліквідації світової війни“ (гааґські конференції), навколо льондонської конференції в справі обмеження морських зброєнь, навкола подій на Сході Европи, в Хінах та Індіях. Таким чином *Ліґа Націй залишилася із богатьох причин осторонь від актуальних справ міжнароднього політичного життя*. Це пояснюється дальше тим, що такі країни, як Злучені Держави Америки, Союз Радянських Республик та деякі інші держави так і залишились поза Ліґою Націй. Крім того, нинішна другорядна роль Ліґи Націй в міжнародній політиці випливає з факту, що напр. її ріжні заходи в справі загального зменшення зброєнь або конференція для налагодження міжнародньої господарської консолідації, та деякі інші покінчилися повною невдачею. У світі панує проте досить скептичне відношення до ролі та праці Ліґи.

Та загальна неґативна опінія справді має під собою ґрунт. Щороку відбуваються в Женеві загальні Зібрання Ліґи Націй, та 4 рази на рік сесії Ради Ліґи, як також безупинно працють всякі комісії. Тимчасом *будь-яких значніщих наслідків від діяльностн Ліґи Націй не видно*. Наприклад, працює в Женеві комісія боротьби проти міжнародного торгу жінками, а тимчасом у величезних частинах Азії та Африки ще й нині відбувається широка торгівля рабами-невільниками, жінками, чоловіками, дівчатами і дітьми. Так само працює при Лізі Націй комісія для обмеження продукції та обороту опіюмом, а тимчасом при Лізі Націй немає кому над тим поторбуватись, що в Хінах та Індіях щороку міліони населення уміраають з голоду. Цікаво, що саме в місяці січні відбулася в Женеві конференція для розгляду сучасної сільсько-господарської крізи, яка виникла на ґрунті надмірної загальної рільничої перепродукції, але про порятунок міліонів голодних людей у Хінах зайвими лишками збіжжа навіть і не згадувалось. Далі працює комісія над узгідненням пакту Келлоґа зі статутом Ліґи Націй у справі загального замирення. Річ в тім, що статут Ліґи Націй предбачує тзв. „санкційні війни“, то значить, Ліґа Націй застеріґла за собою право, покарати війною всяку ворохобну державу, яка прогрішиласьби проти закона Ліґи Націй. Втой-же час, пакт Келлоґа виключає взагалі всякого рода війни, в тім числі і санкційні. Одначе в практиці, помимо всіх того рода комісій, наприклад, радянсько-китайський конфлікт закінчився без належного втручання Ліґи Націй.

Таких фактів, які свідчать про це, що *Ліґа Націй не виправдала отих надій, які на неї покладались*, можнаб навести ще дуже богато. Ми обмежимось лише ще двома. Так напр. існує при Лізі Націй **Комісія в справі Охорони Національних Меншостей.** А проте, понад 15 міліонів европейських меншостей стогнуть у неволі, бо *Ліґа Націй за 10 років свого існовання нічого, але то нічогісько не зробила для полегчення їхньої долі.* Правда, такі країни, як Німеччина, Мадярщина або навіть Болгарія чи Литва мають можливість і поза мурами Ліґи упоминатися про долю таких своїх громадян, що живуть під чужинецьким панованням.

Але, наприклад, *міліони Українців або Білорусинів залишаються цілковито беззахистними і безборонними*, бо самособою зрозуміло, ніхто не рветься охороняти та дбати про їхні права та інтереси. Це саме можна ствердити й відносно тих кількасот тисяч української еміґрації, які опинилися поза межами своєі батьківщини з причини окупації українських земель ворогами нашої державности. Також *нашим еміґрантам Ліґа не є встані не то що помогти*, але *радше навпаки, в богатьох випадках лише шкодить*.

Проте, таке відношення Ліґи Націй до долі тзв. українських „меншостей“ („меншости“ на своїй власній землі!) та еміґрації пояснюється **передовсім** тим, що самі-ж таки *Українці щей досі не спромоглися утворити належних осередків для заступництва та оборони своїх прав.* Наприклад, наша еміґрація має аж кілька „суверенних“ та „законних“ урядів, кілька центрів, які займаються „високою“ політикою, або в першу чергу взаємним поборюванням себе аж на ножі, а тимчасом властиво й досі нічогісько не зробили для української справи при Лізі Націй. Тимчасом, Москалі та Вірмени зуміли утворити належні орґанізації та добилися хоч деякого поліпшення своєї долі. Річ ясна, що булоб помилково покладати Українцям якісь особливі надії на Ліґу Націй. Проте, *використати до тла всі ті можливости, що їх передовсім в пропаґандивному і в деякій мірі юридичному значінню подає Ліґа для української справи* є **нашим обовязком.** З цею метою українська еміґрація повинна створити аж *два* осередки. Один, шляхом обєднання всеї еміґрації на *громадській* площині для оборони своїх правних, культурних та матеріяльних інтересів через тзв. *Комісію Нансена*, а другий осередок, построєний уже на площині *політичній*, за участю також еміґрації грузинської, білоруської, козацької і тд. з метою *безпосередньої політичної* акції, як перед Ліґою Націй, так і

Sygn. III. 1|Pr. 18|30. Wyciąg z Dziennika ogólnego posiedzenia Sądu okręgowego w Przemyślu z dnia 18. kwietnia 1930 r. Nr. 58. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd okręgowy w Przemyślu jako Trybunał dla spraw prasowych, na posiedzeniu niejawnem dnia 18 kwietnia 1930 po wysłuchaniu Prokuratora okręgowego, na mocy §§ 489 i 493 p. k. z r. 1873 orzekł: 1) że treść artyknłu umieszczonego w Nr. 15 wychodzącego w Przemyślu czasopisma perjodycznego „Ukraiński Hołos“ z dnia 23 III. 1930 pod tytułem: „Zawdannia mołodi zach. zemel“ w pierwszych 2 ustępach od słów „Syłoju istorycznoho faktu“ do słów „musymo buty hotowi na se“, zawiera znamiona zbrodni z § 58 c). u k. 2) Konfiskatę powyższego numeru czasopisma „Ukraiński Hołos“ jako usprawiedliwioną się zatwierdza, 3) że dalsze rozpowszechnianie wyż rzeczonych artykułów jest wzbronione. Zarazem poleca się Redakcji czasopisma „Ukraiński Hołos“ by po myśli § 20 ust. pras. z dn. 17 XII. 1862 Nr. 6 Dz. ust. państw. austr. z r. 1863 treść tego orzeczenia—bez powodów — na pierwszej stronie najbliższego numeru swego czasopisma bezpłatnie umieściła. — Haninczak mp. — Za zgodność Sidorski.

перед іншими міжнародніми чинниками.

Так само, через брак відповідної концентрації наших національних сил на суто краєвім західньо-українськім ґрунті, через брак осередка своєї національної влади, не використовуємо всіж можливостей при Лізі Націй. Попросту, не маємо для цього і для подібних акцій „компетентного чинника“, який почувавби себе в праві говорити в імені західньоукраїнської „меншости“ до Ліґи Націй. Наші партії і ґрупи розбиті на ворогуючі табори цього завдання не є в стані виконати. А тим осередком нашої політичної сили, тим чинником, який приймає в своїх руках не так уже фізичну як моральну владу над українською суспільністю *не є* також прословута уже парляментарна репрезентація.

Звичайно, найдеться чимало наших земляків, які доволі скептично ставляться до таких плянів та заходів. Вони можуть вказати на те, що от, польонофільські уенерівці робили заходи при Лізі Націй, а проте їхня акція закінчилася невдачею. На ділі справу треба розглядати інакше. *Уенерівці не добились успіху перед Ліґою в першу чергу тому, що звязались без усякої потреби з Польщею.* Ми маємо авторітетні відомости, що інтервенція польського закорд. міністра Залеського не лише не допомогла українській справі, а навпаки, якраз пошкодила. Це тому, що в Лізі Націй, Польща взагалі не користується такою повагою та впливом, як це здається уенерівцям. Крім того, уенерівський польонофільський центр поставив справу однобічно та надав їй певні, ясно означені політичні тенденції. Себто, коли українська еміґрація утворить єдиний осередок та буде домагатися свого представництва в *Комісії Нансена* для оборони інтересів *всеї* еміґрації, а не лише еміґрації з тих наших земель, які опинились під більшовицьким режімом, то такі заходи матимуть на нашу думку запевнений успіх. Принаймі ми маємо тут у Женеві авторітетні відомости, що прихильники позитивного полагодження, нашої справи, безперечно підтримають наші домагання. Характерно, що п. Залєскі дуже цікавився меморіялом Української Громади в Чехословаччині, бо як відомо соборницька частина української еміґрації домагається, щоб Ліґа Націй опікувалася також нашою еміґрацією зі західньоукраїнських земель. Мабуть цим і пояснюється, що цей меморіял не попав куди слід, та взагалі десь зиик, бо в Комісії є меморіял Української Громади в Парижі на чолі з *п. Шаповалом*, тощо, а меморіялу з підписом *п. Галагана* **нема.** Цю містерію треба ще вияснити, бо хоч тепер до Комісії цей меморіял подано знову, але сам по собі факт зникнення меморіялу свідчить, що в секретаріяті Ліґи Націй є люде, які знаходяться в доволі підозрілих стосунках з Поляками.

Саме тому нам треба збільшити увагу на Ліґу Націй. Адже не виключено, що Поляки також і в справі охорони прав українського населення під польською займанщиною роблять усякі махінації. Себто, *ті чинники, що нині взяли в свої руки українську акцію при комісії національних меншостей, повинні більш уважно, а головне безпосередньо робити відповідні заходи.*

Ще раз з усім натиском уважаю за відповідне зазначити, що хоч сьогодня Ліґа Націй і не відіграє дуже великої ролі у міжнародньому політичному життю, проте, на неї слід нам звернути більшу увагу, як є тепер. Маємо в даному разі Ліґу Націй на приміті не лише, як один з наймогучіщих засобів міжнародньої пропаґанди української справи. Числимось в деякій мірі також із тим, що згодом, в наслідок ріжних подій, ситуація Ліґи може значно змінитися, а в звязку із тим, Ліґа в майбутньому відограватиме далеко більшу ролю. У всякому разі, *цей відтинок фронту боротьби за нашу справу нам слід також обсадити!* Нам слід, завчасу підготовити ґрунт шляхом певної акції та відповідних заходів, щоб в рішаючу хвилину справа українського визволення знайшла собі зрозуміння та прихильне віднощення, або що найменьше відповідний резонас також в колах Ліґи Націй. Для цього є необхідно перевести дві річі: раз, радикально покінчити з пасивізмом дотеперішніх краєвих „компетентних чинників“ відносно тих бодай пропагандивних можливостей, що їх подає Ліґа Націй і друге, перевести того рода метод орґанізації української суспільности в краю і закордом, щоб було можливо сотворити осередки, здібні оті українські завдання міжнароднього характеру позитивно вирішувати.

БЕ-БЕ І ВОЛИНСЬКІ ПЕРЕВИБОРИ.

(Від нашого волинського кореспондента.

10. квітня відбулася в Луцьку нарада послів і санаторів Волинської ґрупи клюбу Бе-бе.

Головиим предметом нарад була справа уневажнених виборів до Сойму в окрузі ч. 57 (Рівне-Луцьк) та в цілому Волинському воєвідстві до Сенату. Результатом конференції являється факт, що Бе-Бе активної участи у нових виборах розписаних на травень не візьме і, в *уневажнених так посольських, як і сенатських округах відтягає* лісту 1-ки. Про що і повідомила аж надто непомітно проурядова польська преса. З денникарського обовязку!

Але для нас волиняків подія ця замітна. Замітна тим, що клюб Бе-Бе зрозумів, захотів уже нарешті зрозуміти, свою „популярність“ на Волині, своє безсилля (оперте на „пшихильносці правдзівих українцуф до жонду санаційнеґо“) і тому, навіть підчас прем'єровства голови свого клюбу, поновно виставляти свою лісту не відважився.

Інших реальних мотивів хіба нема! Бо ніхто не повірить, що клюб 1-ки аж такий „гоноровий“ і в уневажнених з його *вини* виборах, *прінціпіяльно* не бере участи. Цей мотив годивсяб тільки для уміщення в „Курєркові“, що витягнувби з цього далеко — йдучі консеквенції про „гонор 1-ки“, про який ми трохи іншого переконання.

Коли і в Сандомирі по уневажненні виборів, 1-ка в поновних не виступала, то знову тільки тому, що не чулася на силах.

Іаші — будуть шукати розвязки взагалі в парляментарній аґонії сучасної польської санаційної „дійсної дійсноти“. Перед усіма стоїть нерозвязане питяння: чи будуть нові вибори в осени, отже чи варт витрачувати зайві сили на волинські перевибори в травні? Одначе шукати роззязки для відтягнення 1-кою своєї лісти при виборах в травні ц. р. в мотивах „часової недоцільности“, ще більш наївно, ніж вірити в „прінціпіяльність“ чи „гонор“ Бе-Бе.

Бо коли так, коли 1-ка втаємничена в пляни нового прем'єра, коли будуть нові вибори чи їх зовсім не буде, то тим більш потрібним клюбові Бе-Бе бувби вислід нового голосування, щоб довести принаймні неслушність закидів про неправні вибори на Волині, який — закид і ми підтримуємо.

А тут знову прийшла вістка (дуже скромненька), що Найвищий Суд уневажнив вибори до Сойму в волинській окрузі ч. 56 (Ковель), в якій-то, при попередніх виборах взагалі всі лісти (очевидно крім 1-ки) були уневажнені. Приміняласе стара і випробована метода: „малчать і нє розсуждать“.

Тепер тратять мандати 5 послів з Бе Бе: Бадовський, Садовський, Лєбель, Острейко і Сегейда (більшість „українців“). Останній, саме Сегейда одухоблений символ українського опортунізму, крутійства, ренеґатства і др. того рода „прикмет“.

А на порядку денному ще справа волинської округи Ч. 58 (Кремінець-Дубно-Здолбунів), з якої-то увійшов до Сойму такий-же тип, як і Сегейда, а саме пан посол Богуславський. Зрештою-ж людина, що працює на і за гроші. За те „прінціпіяльність“ має в неограниченій безчельности. Тим, що за царські „сто-рубльовкі“ виписував „во хвалу і здравіє“ дому Романових, тепер „на хвален і покорен“ Pierwszemu Marszałkowi Українцем ніколи не був і слава Богу не буде. Він разом з Сегейдою, це клясичні зразки української скажім... опортуністичної (є для цього й міцніще слово) „ковбаси“.

Правдоподібно на вище згаданій конференції любу Бе-Бе, вироблено плян і що до інших округ, в яких є можливість уневажнення виборів Певно вироблено навіть саму „прінціпіяльність“, як і досі, на радість „Кур'єркові“, котрого джерелом „прінціпіяльности“ є — *зростаюча свідомість волинського села.*

А на далі: чи хто повірить в краю, або за границею в „хенць вспулжиця Волині з санаційним жондем“ яку „ніщон поджеґаче партийніце“?

Байкою від сьогодні стане „Кур'єркова“ (по виборах 27 р.) фраза: „Волинь оповєдзяласєн за політикон Маршалка“... і т. п.

Хочби як „удалися“ (а цеж так можливо з п. Царом, яко Ґенеральним Виборчим Комісарем і уневажненими всіми листами) вибори і перевибори ніхто вже більше в санаційну „удачу“ не повірить.

Обличчя Волині інше! І воно тим скорше зарисується, чим довше будуть мати голос усякі Певні, Богуславські, Сегейди і Пилипчуки.

Чи правильніше: Селянські маси, що в переважній мірі замешкують Волинь уже зрозуміли, що ріжниці між вище-виміненими і Вальницьким, Пелехатим, Сенюком і тов. істотної нема. Останнім Волинь вже відповіла, черга за першими. І відповідь буде: гідна ренеґатів!

Рівне 28. IV. 1930 р. *Ервин.*

Шевченківське свято в Парижі.

22. березня ц. р. париська українська кольонія відсвяткувала гідно роковини Тараса Шевченка улаштуванням концерту. В першу чергу заслуга належиться п. Андрієві Чехівському, що протягом двох місяців зумів вишколити новий хор і дати так українській, як і чужій публиці новий репертуар українських пісень. Репертуар складався головно з композицій Кошиця, дальше Стеценка, Лисенка та Гончарова: „Хресту Твойому поклоняємося“ з нового репертуару Української Автокефальної Церкви. Більшу частину пісень, головно народні, публика нагороджувала гучними оплесками. Надіємося, що п. Андрій Чехівський виступить незадовго з своїм хором перед французькою авдиторією і не застидає нашу пісню, роздзвонену останніми роками по світі Кошицьом, Котком та Капелею „Думки“.

Співачка пані І. Шмериковська-Приймова, своїм сольовим виступом на цім концерті, пригадала еміґрантам свіжість і богацтва рідних сторін на музичнім полю. „Засумуй трембіто“ Нижанківського викликало бурю оплесків. „Айстри“ та „Ой у полі жито“... було щось надзвичайного. Не один такий виступ п. Приймової здавбися еміґрантам, щоб пригадати рідність і підбадьорити їх побут на чужині.

Технічною частиною концерту занявся Орґанізаційний Комітет, зложений з представників українських орґанізацій та п. отця Кене, француза-представника єпископа Шапталя, що є почесним головою „Союзу Українських Мистців“ та „Греко-Католицького Брацтва“ в Парижі. Концерт поніс богато праці та видатків. Комітет висловив подяку п. отцеви Кене за його допомогу улаштування концерту, а о. Кене зі своєї сторони при цій нагоді жертвував такі датки на українські орґанізації: До скарбниці „Греко-Католицького Брацтва“ 500 фр. фр., для орґанізаторів хору 300 фр. фр. і на „Гурток Старших Пластунів“ 150 фр. фр. — Для загального відома личить згадати відношення гуртка париських українських комуністів до концерту. Ні сіло, ні впало „Вістник Союзу Українських Громадян“ з 30. березня ц. р. що заступає давніщі „Укр. Вісти“, пише в дописці під заг.: *„Канонізація Шевченка в Парижі“* таке: „На цій щиро національній ділянці обєдналися всі: петлюрівці, шаповалівці, остряничники і т. інш.“ Відповім цим брехням правдою. Заслуга ідеї, що концерт присвячено памяти Шевченка, належиться *Відділу Орґ. Укр. Націоналістів.* Хотяй „Тризуб“ помістив прихильну дописку про концерт, його круги немали нічого спільного з улаштованням цього свята. Всі орґанізації, що брали участь в улаштуванні концерта винесли були перед кількома місяцями постанову бойкотування п. Шаповала тому, що він скрізь компромітує українську справу перед чужинцями та узурпував назву „Укр. Громади у Франції“, котра якраз брала участь і може найбільш прислужилася в улаштованні концерта. Значиться, шаповалівців жадних там не було. Що до третих, то смішно. Остряничники по їх останній компромітації, навіть не показуються серед громадянства, не то щоб бралися за орґанізування якогось свята. Вони є серед еміґрації лише жалюгідним посміховищем. — *Комітетовий.*

ЄВГЕН ОНАЦЬКИЙ.

Рим, 17. IV. 1930.

З мойого римського щоденника.

В живний четвер.

У нас казали колись старі селяне, досвідчені в справах землі і неба: „Як у великий четвер падатиме теплий густий дощ, то буде врожайний рік“.

Ну, а якщо він падатиме ще і в пятницю, не лише в четвер, а і в середу, і у вівторок, і в понеділок і може бути, падатиме ще і в суботу а може — Боже борони! — і на самий Великдень? На той самий Великдень, коли, як звичайно вірять, сонечко з радощів грає? Що буде, як воно, замість „грати“, буде десь за хмарами ховатися?

Не дурно, і наша маленька Биче, донька куховарки, дивлячись, як я вовтужуся коло печі нашого центрального „автономного“ (лише на наше помешкання) огрівання, запитує мене ляkливо:

— Сіньоре, а що як, замість Великодня, прийде до нас Різдво?

Дійсно! в наші часи всього можна чекати, і в бідній дитячій головці ніяк не вкладаються можливости Великодня з таким непереможним дощем, холодом і роспаленою печею центрального огрівання.

Ось вже чотири дні, як Рим заникає під потоками води, граду і того дрібного не то снігу, не то леду, що у нас на Наддніпрянщині, називали характерним іменням „круп“. І то все з такою щедрістю і непогамованістю, ніби саме небо піддалося федеративним ідеям і офіруючи своєю високою непідлеглістю, почало зливатися з землею на всіх найблищих виднокругах. Зрештою виникає така неразбериха, що вже навіть перестаєш розуміти чи сей дощ льється з гори, чи вибризкує з під ніг? Вода, вода, вода! По всіх усюдах — одна вода! Вкриває вулиці, площі, парки; затягає водяну запону перед палацами, церквами; наливає Тибр в щерть, до краю; підбірається під мости, заливає всі низькі місця...

Бідні Римляни, яких жене невмолима потреба служби й заробітків, пересуваються швиденько по під мурами: так мабуть біг свого часу Юда, згинаючись під вагою страшних серебреників, не насмілюючись піднести голови, щоби не отримати тисячі поличників. А вітер хлеще, хлеще, хлеще! Під брамами палаців, в захистках низьких аркад збіраються поволі групи перехожих, що вже втратили довірря до своїх парасольок та непромакальних плащів і сумними очима споглядають на дощову запону, і час від часу, обмінюються короткими увагами, жалями... Точнісінько, як рідні і знайомі, чекаючи, коли похорон нарешті рушить...

Дивлюсь з вікна мойого помешкання й роблю цікаве спостереження: через яких двайцять років парасолька буде напевно такою самою „допотовою“ музейною річею, як і візники. Кожний рік уносить в прірви забуття десятки візників і сотки парасольок: на їх місце приходять автомобілі й непромокашки. Памятаю, десять років тому, як ми з дружиною приїхали до Риму і дивилися отак з вікна на дощову вулицю, нас вражала та кількість парасольок, що підчас урочистостей перетворювала найповажніщі римські площі в якісь грибові розсадники.

В наш динамічний вік, очевидячки, однаково не можна їздити конем, як і носити парасольку: треба вбравши непромокашну, зустрічати й прорізувати носом сі холодні нитки, що вяжуть землю з небом. Можна в тисячу способів пояснювати занепад парасольок, — але найбільш, напевно, симпатичний — пояснювати його тим славнозвісним духом часу: не дурно парасолька колись символізувала розважність, обережність, боязкість, — всі оті прикмети старих часів, перейдених вже старосвітських ідеалів.

На зміну їм ідуть походом — відважність, сміливість і гордість. На зміну їм іде походом нова вимога: зустрічати з відкритим лицем всі негоди — однаково землі і неба; вимога любити сильні переживання, стояти непохитно під всяким гураґаном... Ясно, що парасолька тут ні причому!..

Сьогодня варто було би походити по церквах, подивитися на церемонію освячення „олії“ для помазання хворих та катакуменів або на ще більш цікаву церемонію миття ніг дванайцятьом бідним, що ще досі практукується подекуди на згадку про ту Вечерю, підчас котрої Христос омив ноги дванайцятьом Апостолам; або на символічну церемонію оголення й миття (водою й запашним вином) папського вівтаря в Св. Петрі... Але коли подумаєш, скільки разів сам умиєшся, поки побачиш, як когось чи щось там миють, всяка охота проходить... Бо се легко повторювати: „стояти непохитно під гураґаном“ а от перевести сю фразу на ділі... Се, певно вже трудніще! Тут треба довгого виховання змалечку, — власне того виховання, що нам змалечкуж і бракувало... І тому певно у нас ще довго фраза буде розходитися з ділом.

Почуваючи цілу свою нікчемність кленучи своє погане виховання, я з — роспачу — берусь за останнього „Тризуба“, (ч. 15), певний, що і там знайду такі самі „інтеліґентські“ душі... Не помиляюся. На ст. 27 знахожу прецікаву звістку про „Союз Українів Наддніпрянців“ в Детройті в Америці.

Ось вам ще одна — порожня фраза: Соборність. Хто її тільки не виголошує. Вона звучить незабутнім гаслом і в устах обвинуваченого — та певно вже й засудженого — большевиками Серг. Єфремова; вонаж звучить зловіщою загрозою і в устах тих большевицьких суддів, що того Єфремова засуджують; вона згучить, як поклик бою зі сторінок націоналістичних часописів; і вонаж, гіркою іронією відгукується на сторінках ріжних орґанів наддніпрянської та наддністрянської еміґрації.

А яка їй ціна?

Про се якнайкрасномовніще промовляє оте „Тризубове“ повідомлення про „Союз Українців Наднiпрянців“. Тут вже бачите не фраза, а дійсність. Голе неприкрашене життя: „Є надія, що союз перетвориться у велику організацію, бо в Дейтройті є досить значна кількість емігрантів з Поділля, Волині та Київщини...“

Хотів би я знати, яка там кількість еміґрантів з Галичини, Буковини та Прикарпаття, і як вони мають зареаґувати на сей життєвий приклад „Соборности“.

А дощик льє та льє, насуває сіру запону... Сіро і — нудно!..

Батіг людства — наркотики.

ал. Торгівля побуджуючими отрутами і наркотиками поширюється по всім світі. Жадна нація світа не є забезпечена проти опіюму, кокаїни, морфія, героїни і других того рода отруй.

Вживання або радше зловживання наркотиків поширене сильно в країнах, в яких переважає індустрійна, великоміська цівілізація. Кажуть, що Сполучені Держави Півн. Америки є неначебто найбільш здоровою, гіґієнічною і життєздатною країною світа. Проте, якраз в Америці вживання побуджуючих отруй приняло в останніх роках незвичайно загрозливі форми. Люди всіх суспільних кляс і всякого віку, від шкільного хлопця аж до 80 літнього старика, підпадають легко усякого роду наркотній пошесті. В 1929 р. проваджено в Ню-Йорку реєстр 38.000 налогових наркотників. Їхній пересічний вік був — 26 літ! В цілих Спол. Державах начислюють близько 4 міліони людей, підпадаючих налогово ріжнородним наркотикам — не вчислюючи туди курців і алькоголіків. Є доказаною річчю що висока злочинність в Америці стоїть в тіснім взаїмозвязку з вживанням наркотиків, особливож в Чікаґо.

Чоловік, що приймав до себе побуджуючу отруту на протязі 10 до 30 днів, робиться остаточно її рабом. Рятунок від цього налогу є незвичайно отруднений, тим більше, що люди пильно ці свої навики скривають. Виявляються вони звичайно самі, коли уже доходить до крайности і коли рятунок є з правила вже неможливий. Рабом побуджуючої отрути можна зробитись майже незамітно для себе самого. Наркотики ділають на мозок і нерви так, неначаб їх оживлювала якась сатанська, надлюдська інтеліґенція. З початку зникають всі болі, всі турботи. Усе видається тоді легке і гарне, усе тратить тягар, журби зникають. Приходить почуття безмежної щасливости. Але коли отрута перестає на орґанізм ділати, людина попадає на дно нужди, грижі і роспуки. Світ і життя робляться тяжкі, невиносимі, скучні, ненависні. Здоровий чоловік не є в стані узмисловити собі душевних і фізичних терпінь налогового наркотника.

Лікування, відотруєння орґанізму і душі здійснюється дуже помалу, є завсігди сумнівне, рідко коли трівале і спричинює хворому безмежні муки. Статистики виказують, що ані 1 відсоток хворих не вилічується від наркотної навички. Отрута в першу чергу нищить в людині силу волі, яка одиноко може від загибелі рятувати. Слабеньке, представлення про це, як трудно відвикнути від наркотиків мають напр. курці, які хочуть курення закинути і — не можуть.

Одним із найбільш поважних питань, що стоять в звязку зі зловживанням наркотиків це справа міжнародньої торговлі дівчатами. Ця ганебна торговля робить помимо нашого прислівного „20 віку“ щораз більші поступи й міжнародні торговці цим людським товаром здебільшого послуговуються для своїх нікчемних цілей побуджуючими отрутами. Ними заманюється дівчат в нещастя і ними ломиться їхній спротив. В 1927 в Спол. Державах пропало в той спосіб *75 тисяч дівчат.*

Три світові столиці торговлі дівчатами, це: Львів, Париж і Ню-Йорк. Особливож Львів має в цьому відношенню заслужену міжнародню „славу“. Щей до нині, як виказують статистики Ліґи Націй, Львів не дав побити свого огидливого „рекорду“ навіть Ню Йоркови. Торгує Львів особливож зі Середньою і Південною Америкою. Тзв. опіюмова комісія Ліґи Націй подала в минулому році до відома, що одна велитенська світова орґанізація, що займалась незаконною торговлею наркотиками, стояла в найтісніщім „діловім“ звязку з подібною ґіґантичною міжнародньою орґанізацією для торговлі дівчатами Цього року має відбутись великий міжнародній Конґрес в справі боротьби з торгівлею „бідим товаром“. Скількиб меморандумів і резолюцій цей конґрес і не принявби — одне є всежтаки наявне: боротьба ця мусить бути ведена в звязку з боротьбою проти поширювання наркотиків. Одно явище узалежнює якнайтісніще друге.

Зловживання побуджуючими отрутами зросло особливож після воєнної заверюхи. Греція спроваджує щороку два міліони коробок тзв. *пантопону*, який має в собі 50% чистого морфія, далі щороку більше як 10.000 кґ. чистого морфія. Персія постачає щороку 150 000 кґ. опіюму до Владивостоку. Індії зуживають 40 разів більше кокаїни, як це запотребовує інд. медицина. В одної голяндської фірми сконфісковано раз при перевозі до Китаю 2000 фунтів *морфіни*, понад 6000 фунтів *героїни* і 180 фунтів *кокаїни*.

В 20 найбільших фармацевтичних фабриках світа продукується щороку *офіційно* 100 000 кґ. медичного опіюму 130.000 морфіюм, 84.000 кґ. кодеїни, 15.000 кґ. героїни — разом 329.000 кґ. побуджуючих отрут.

Один американський вчений завдав собі труду, прослідити звязок поміж збільшуванням світової продукції побуджуючих отрут а поміж постійним зростом світового числа злочинців, божевільних, деґенератів й умово збочених. Цікаво, що він прийшов не тільки до висновку, що цей звязок без сумніву поміж одним і другим існує, але встановив навіть відсоткове відношення. Виявляється, що в залежности від постепенного збільшування світової наркозної продукції, коефіцієнт злочинности і деґенерації зростає в сталім проґресі *потрійно* і більше.

Наркотики є одною із найстрашніщих зброй насильства і вимушення в руках злочинців. Всякого рода побуджуючими отрутами вони опановують свої жертви, роблять їх безвольними, попросту своїм сліпим знаряддям. Отруя побуджує мозок але убиває совість і заганяє свою жертву до злочинів супроти власної суспільности, законів, родин і друзів.

Жінки, які підпали наркотній навичці звичайно родять лихе, нежитєздатне, перечулене і хоробливе потомство. Навіть в другім і третім поколінню даються дітям гірко в знаки прогріхи і навички своїх батьків. Діти взагалі легко підпадають під вплив наркотиків, а особливож діти і нащадки навичників неминуче повертають до налогу батьків. Це проникає до крови та інстинкту.

В. М. ЯНІВ.

„Сервус Вацек!..“

На марґінесі Загальних Зборів Українського Спортового Союза дня 13. IV. 1930.

Львів, 15. IV. 1930.

1.

Нарід, для котрого наявні, хочби і найбільші користи нинішнього дня є дорощі від ідеї самостійности окупленої кровю і жертвами, нарід зложений з опортуністичної маси без природних боєвих провідників — ніколи не стане нацією. Для такого народу кожна визвольна боротьба неминуче кінчається невдачею, замиренням і „братерським співжиттям“ зі займанцями. На того рода психічнім ґрунті зявляється змагання до тзв. реальних користей, до „автономії“, вкінці до всякого роду льокальних патріотизмів, реґіоналізмів, льокалізмів. Того роду тенденції щораз частіще починають бути у нас доконаними фактами, а ці факти, починають бути для нас щораз грізніщі.

Круті і скриті, невинно замасковані, зчаста непозірні і незамітні оті стежки і канали, якими в ту чи іншу суспільність вникає опортунізм, обезброюючий дефетизм, демобілізація духа. Відомаж річ, що опортунізм *ніколи* не охоплює всіх ділянок життя нараз, ні всіх верств громадянства. Свою роскладаючу, обезвладнюючу їдь він вщіплює в громадянство постепенно. Через таке степенування, боротьба з опортунізмом стає важкою; поволі затираються ріжниці між дійсним і голословним патріотизмом, опортунізмом і згодом наявним хрунівством.

Сьогодня опортуністичні течії зявляються там, де їх слідби ще найменше сподіватись: *в українському спорті!* Щоби це замаскувати кидається фразу: *щоінше спорт а щоінше політика! Не мішати політики до спорту а спорту до політики!*

Іменно: там де починається опортунізм, як переходовий стан на шляху до моральної демобілізації і хрунівства, там неминуче зявляється клич: *невтралізувати від політики ті чи інші ділянки суспільного життя!* Шлях усякого „відполітизовання“ є шляхом до обезброєння. Цеж і є бажанням усякого роду санацій і реґіоналізмів, перевести цілий ряд суспільних справ з площини політичної в площину обивательську, сотворити „навтральні площини“ співжиття, натворити їх в міру можливости якнайбільше, аби осьтак уникнути боротьби скрізь і всюди, яка є необхідна для кристалізації понять, відмежування двох протилежних світів, для витворення повної національної психічної і фізичної самовистарчальности. Розум стану велить нам одне: *відмежуватись*! Відділювати на кожнім кроці одних від других, не мати жадних площин спільної зустрічі, бо всякі спортові, мистецькі, товариські і др. „спільноти“ звязують, витворюють мирне обивательство, витворюють стан, де межу поміж двома націями треба буквально проводити через „подружнє“ ліжко. Відполітизуймо спорт, мистецтво, любов, товариськість, і др. — де і в чому залишиться врештірешт ріжниця поміж одними і другими?

Повернімо одначе до нашого конкретного випадку. Вплив спорту на суспільне життя, на його мораль, на товариське співжиття, на карність, гарт волі, на ціле виховання і світогляд людини є незаперечний. Чи можна собі уявити, що вичислені чинники остають без впливу на співжиття двох народів, а тим самим на політику? Чи можна бути справді настільки обмеженим, щоби зі щирістю і переконанням твердити, що спорт є незалежний від всего життя, що він висить десь у безвоздушнім „невтральнім“ просторі, що він щось незалежне від політики і її складників?

Чомуж в такому разі німецький спорт відграничено китайським муром від спорту Антанти по версальськім договорі? І чому потім зближення на полі спортовім було першим реальним зближенням Німеччини до Антанти, а щойно потім пішли договори торговельні і політичні? Не дармо спорт є одною з найміцніщих зброй в руках сучасного пацифізму. Там де дипльомати хочуть підготовити відповідній ґрунт, посилають найперше спортові дружини, витворюється в той спосіб Bruderschaftsstimmung, бо з природи річи, два навіть найбільш завзяті противники на грищі є по суті двома найкращими приятелями. *Хто хоче якогонебудь зближення до наших національних противників, цей посилає до них свої чоловічі а нині в першу чергу жіночі спортові дружини, цей стрічається на балях і мистецьких виставках, знаходить спільну мову по „невтральних“ кутиках, „відполітизовує“ справу, задушує у всіх площинах життя, гостру але свіжу і морально чисту атмосферу боєвости і змагання за „моє“ або „твоє“.* Але чи вільно нам цего „неполітичного“ зближення шукати? Ось питання, що його треба засадничо вирішити.

2.

Перед двома роками найсильніще українське спортове Т-во „Україна“ зломило національну карність і вступило до польського державного союзу копаного мяча. Найвища українська спортова установа на Західних Землях *„Спортовий Союз“* рішив за це виключити „Україну“ з поміж своїх членів. Українська преса остала, як і завсігди, так і в цім случаю, вірна своїм „прінціпам“: пішла в хвості маси замість її вести! Приняла цей прикрий факт до відома, не вдавалась в його оцінку, знехтувала волю і наказ найвищої західньо-української спортової установи (але чи не чуєте разом з тим остогидного уже горлання: *шануймо свої авторітети!*) врешті стала захоплюватись успіхами (впрочім дуже ріжнородними) „України“. Ось так сталось поволі і незамітно це, що оте, що перед двома роками не викликувало жадних сумнівів, нині стає сумнівним. Сьогодня переводиться на Загальних Зборах Спорт. Союза „ревізію“ свого первісного відношення до некарної „України“. Загальні Збори „відкладається“ для „засягнення опінії“ спортових кругів, а тимчасом, українські спортові Т-ва вступають до польських „звйонзків“. Отже: повільний поступ інерції, „відполітизовання“, „засклеплювання ран“, бажання співжиття і співпраці. На спортовім грищі: сервус Вацек і сервус Казік, сервус Грицю і сервус Дмитре! У висновку: *опортунізм!*

3.

Якіж причини подають самі товариства і клюби? Очевидно, в першу чергу користи матеріяльні, ба! навіть „моральні“. Проте, ці „користи“ далеко неспівмірні до втрат, які за собою потягають. Висувається такі арґументи: не йде тут про „співжиття“, а в першу чергу про практичні користи для нас самих, головнеж, ходить про якісне особисте вишколення наших змагунів, які моглиби репрезентувати і поставити український спорт на відповідно високий уровень, вести пропаґанду українського імени. Йде далі про чисто матеріяльні користи у формі доходів з вступів, знижок на залізницях, користування грищами і домівками й інше.

Питання індивідуального високого вишколу наших змагунів (чомуж обовязково цей „високий вишкіл“ можна осягнути лише шляхом „вспулжиця“?) вяжеться тісно з питанням завдань українського спорту. Чи спорт має у нас існувати для спорту самого по собі, чи може для нації? Здається що ріжних відповідей тут не може бути. Щож саме може український спорт нації дати?

Треба катеґорично ствердити, що спорт треба поширити у нас якнайбільше, що *треба перевести якнайширше успортовлення мас!* Іменно: **українських мас**! Взором стати мусить нам німецький спорт, спорт побідженої нації. Він мусить дати нам гарт тіла, завзяття і бажання змагань, мусить навчити побіджати простір, змучення, мусить навчити рішучости, твердости і видержливости, мусить підготовити нас до змагань, які чекають націю. В нас мусить бути стільки спортовців, скільки треба буде жовнірів. А їх треба буде богато, дуже богато. Спорт для нас це не розривка, не виховування індивідуальних змагунів, не люксус, не приємність, але завдання самовихови мас, обовязок кожного Українця.

Для спортового вироблення Українців мусимо напружити в найблищу чергу всі сили, бо національне відродження новітніх націй починається саме відродженням тіла. Вистарчить вказати на величезну роль масового спорту, яку відіграли в історії новітньої Німеччини їхні „Турнершафти“, Соколи в Чехії, Польщі і др. Для нас парадоксом, нісенітницею є твердження, що спорт є для спорту. У поневоленої нації ніщо не сміє затемнювати остаточної мети! У нас спорт мусить бути чинником у визвольній політиці нації; чи може він себе, орґанічно звязувати з чужими чинниками і їм підпорядковуватися?

Крім цього, якщо й признавати слушність справі вихови вартісних, провідних, індивідуальних змагунів, то це питання індівідуального виховання можна і взагалі є одиноко можливо позитивно розвязати в іншій площині, як це ставиться у нас зараз. Предпосилкою виховання сильних, спортових, провідницьких, піонерських, одиниць є не „вспулжице“ — а іменно *масовість постановки справи.* Питання індивідуального вироблення є тісно звязане з кількістю змагунів. Серед великої кількости напевно найдеться відповідний провідницький індивідуальний матеріял. Матеріял у відповідних рямцях загального зацікавлення і сильної під чисельним оглядом конкуренції опреділює *клясу*, яка в дальшу чергу притягаюче ділає на публику і дальші маси. А дальшими конкуренціями не має чого занадто журитися. В першу чергу мусимо витворити ту початкову клясу якої у нас ще й досі нема. Її не сотворять „звйонзки“ зі „вспулжицем“ але без праці.

Ходить про початок, про доцільний і добрий спорт в орґанізаційному розумінню, про працю, а не про обвинувачення й — вибір дороги по найменшім опорі. На масові спортові змагання прийде й масова українська публика. Буде віра у *власні* сили. Тоді питання і *кляси* і *каси* буде позитивно розвязане.

4.

Є можливости розвитку українського спорту і поза польськими „звйонзками“ і союзами! Спорт в рямцях спортових польських союзів є тільки ломанням українського національного фронту — в добавок, без найменшої для нас користи, так само в площині індівідуальної як і масової української спортової вихови. Наш спорт в чужих „звйонзках“ не дає можности йти цими шляхами, якими йти йому треба. Є вже люди і будуть люди, котрі займуть протилежне до нашого становище, а для яких марні користи слідуючої години дорощі будуть від послідовної спортової праці в найширшому національному розумінню. З другої сторони є люди, котрі за ніщо не зійдуть з обраної дороги і не дадуть заманути себе на бездоріжжа опортунізму. Сьогодня можна сказати одно: український, іменно, цей суто україн-

---

Проф. О. К. МИЦЮК.

Світова війна

в її соціяльних і господарських наслідках.

Як відомо нашим читачам з рецензій У. Г., недавно появилась на укр. книжковім ринку праця проф. О. К. Мицюка п. з.: „Селянство й економіка більшовизму“. Понище подаємо деякі виїмки з першої глави цеї незвичайно цікавої книжки.

Оскільки нині, на десятий рік після закінчення ґрандіозної боротьби зясувалося, ті держави, що брали участь у світовій війні, налічували 1140 міліонів населення (тоді, як все населення земної кулі досягало 1700 міліонів душ): держави Антанти — 980 міліонів, Центральні — 160 міліонів. Всі воюючі держави змобілізували, тобто одірвали від продукційних занять всього коло 69 міліонів і 724 тисяч вояків; в порівнанні з цею армією народів, колишні наймогутніші армії здаються зовсім малими. Дійсно, армія Тамерляна, в якій налічували 800 тисяч, Наполеона — 600 тис., Німецько-Французька в 1871 р. — 1500 тис., японська в 1905 р. — 2 міліони — уявляли зі себе тільки незначні частини світової армії. По боці Антанти стояло змобілізованих з цеї кількости 45 міліонів і 274 тисяч вояків, по боці Центральних Держав (Німеччини, Австрії, Туреччини та Болгарії) — 24 міліони і 450 тисяч. Таке було співвідношення фізичних людських сил двох ворожих таборів.

По окремим державам військові сили і заразом людські втрати армій в світовій війні 1914–1918 рр. по даним на 1925 р. виглядали так:

По абсолютній кількости змобілізованих, одірваних від продукційної праці на першім місци стоїть бувша Росія, давши, як бачимо 15 міліонів і 898 тисяч бойців; за нею йде Німеччина, Анґлія, Австро-Угорщина, Франція. По відношенню ж до населення країн, у відносних величинах найбільший відсоток начислюють: Франція, — 20%, потім йде Німеччина, — 19.5%, Австрія — 18.6%, Сербія — 16.5%, зрештою Італія — 15.5%.

В цій світовій війні на убитих припало біля 10 міліонів душ: на боці Антанти 6 міл., на боці Центральних держав коло 4 міл. На зменшення народжень припадає 21 міл. душ: по боці Антанти — 13 міл., по боці Центр. держав — 8 міл. На збільшення смертности втрачено 6 міл. — 4 і 2. Загалом світовий військовий ураґан 1914—1918 рр. приніс втрату коло 37 міліонів людських істот, тобто на 10 міліонів більше ніж все населення сучасної радянської України: по боці Антанти впало до 23.3 міл. а Центральних держав до 13.7 міліонів.

На час оповіщення війни б. російська армія налічувала 1 міліон і 423 тисяч військово-служачих; за 3½ року було ще змобілізовано 14 міліонів і 375 тисяч душ; а всього було одірвано од продукційних занять 15 міліонів і 798 тисяч душ, тобто девяту частину від всего населення б. Росії (без ріжниці пола і віку. По сільсько-господарському перепису 1917 р. в 50 ґуберніях Европейської і Азіятської Росії прикликані до армії складали 22.6% від всего сільського населення мужеського пола і 47.4% загальної кількости працездібних мущин. З кождих десяти селянських дворів, начислювавших загалом 13 працездібних мущин, шестеро було покликано до війська. Взагалі (беручи відсоток працездібних мущин) *село дало на війну у двоє більше людей, ніж місто.* Крівавий білянс видатків людської сили б. російської армії на 1 вересня 1917 р. укладається слідуюче:

а) в діючій армії було	7 м. 60 тис. душ
б) боєві втрати (убитих і пропавших безвісно — 774 тисяч, тяжко ранених і звільнених од служби — 348 5 тисяч, полонених, 3 міліони і 343.9 тисяч	4 м. 467 тис. „
в) санітарні втрати (евакуовані, хорі і ранені)	4 м. 269 тис. „
Разом	15 м. 796 тис. душ

З катеґорією військово-полонених вийшло ціле перенаселення народів: б. російська армія дала ворогові 3 міліони і 343.9 тис. поло-

ський спорт буде поставлений на ноги!

Але одно: цей, хто для індівідуального вишколу вище прінціпів поставить засаду співжиття, мусить памятати, що на нинішнім дні історія не кінчиться. За ломання і чинне поборювання опортунізму, за протиставлення засаді співжиття найкращі українські сини сидять і будуть ще довго сидіти по тюрмам. У *власній* державі їх зватимуть і величати героями, дарма що сьогодня кожному вільно називати їх — бандитами. Розділу на здеморалізовану опортуністичну голоту і на здорове ядро нації ми націоналісти не боїмося. Кому охота, хай стає по боці Вацків і Казіків; *нам* з ними спільних шляхів не шукати.

Молодий фронт.

II. Зїзд Союзу Українських Студенських Корпорацій.

У післявоєнних роках починає українська студенська молодь орґанізуватись на цілком иньших прінціпах, як перед війною. Коли давнійше одиноким підложжам орґанізації була спільність фаху (правники, медики, техніки і т. п.) — то тепер чим раз більше повстають нові орґанізації, що гуртують студентів на підставі певного ідеольоґічного вірую. Ці нові орґанізації ставлять собі ціллю самовиховання своїх членів в напрямі тілеснім, духовім і моральнім на хоробрих, творчих і карних громадян нації. Ціхою цих нових орґанізацій є невелика скількість членів, що уможливлює доцільний розподіл праці та добре взаїмне зжиття і пізнання себе.

Вони звуть себе студенськими корпораціями, а члени їх для зазначення себе носять окремі відзнаки даної Корпорації та її барви, цебто ленту через праве рамя та шапку. Ці відзнаки витворюють у членів відповідальність за вчинки і поведення не тільки з огляду на себе самого, але передовсім з огляду на свою корпорацію.

Першою Корпорацією, що основувалась на повищих прінціпах, була К. — „Чорноморе"-Данціґ, основана 10. 2. 1924., якої ціллю є Великодержавність Незалежної Соборної Української Держави а кличем „Честь, Україна, Товарискість. Барви: чорно-голубо-чорна лента з золотою обвідкою та шапка форми мазепинки.

За шість літ ця ідея творення Корпорацій поширилась. Повстають по ріжних високошкільних центрах братні корпорації „Чорноморе" (в скороченню Бр. КК. „Ч") та побіч них і инші.

Загально у нутрі К. поділена на три стяги: стяг новиків, стяг лицарів і стяг „Старої Хати" або т. зв. стяг батьків К. Кожний студент вступаючи в К. стає спершу новиком. Тут переходить повний ідеольоґічний вишкіл та загально образуючий, за цей час його всесторонно пізнається, а він сам зживається з рештою членів. По певнім, точно означенім часі, може новик перейти у дійсні члени К., — у лицарі. Лицар покінчивши студії переходить у стяг Старої Хати, стає батьком К.; його обовязком є тримати звязок з К., живо цікавитись її життям, підпомагати морально і матеріяльно та також наглядати над діяльністю К. і її справляти.

Бр. КК. „Чорноморе" створили у грудні 1928 року Союз Бр. КК. „Ч", на чолі якого стоїть обирана що року Верховна К. Це теж перший *Союз Українських Студенських Корпорацій.*

При кінці березня ц. р. відбувся в Перемишлі 2-й звич. великий зїзд Союзу БР. КК. „Ч", на якому були присутні делеґати К. „Ч" — Данціґ, — Познань — Краків та члени-репрезентанти „Чорноморе" — Данціґ зі Львова. Варшавські члени-репрезентанти не могли іззa технічних причин прибути на зїзд.

Зїзд у своїх дводневих нарадах застановлявся передовсім над устійненням метод праці у нутрі КК., головно самовихованням та відношенням поодиноких стягів чи БР. КК. до себе, а дальше радив над доцільним поведенням праці на зовні — так на студенському, як і громадському полі:

1) Всесторонно обговорено та устійнено остаточно методи вишколу новиків на підставі дотеперішних досвідів.

2. Намічено схеми орґанізації стягу Старої Хати, яка доперва в послідніх роках твориться. Іменно члени Старої Хати усіх БР. КК. „Ч" творять одну цілість з виборною Старшиною на чолі. Вони не зриваючи звязку зі своїми матірними К. творять окреме надкорпораційне тіло, яке наглядає працю усіх К. та в будуччині вестиме провід Союзу КК.

3) Ухвалено статут Верховної К., усталено її права і компетенції.

4) Передискутовано проєкт Кодексу Честн, який остаточно заповнить недостачу того рода праці у нас та причиниться у великій мірі до розбудження і устійнення дійсно джентельменського поступовання серед нашого громадянства. Є старання, щоб кодекс вийшов друком.

Позатим в першій частині зїзду порушено ще справи, що торкаються взаїмного звязку, укладання і розподілу праці у нутрі, тощо.

В другій частині розглянув Зїзд основно становище ЦЕСУС-а, його виконану працю, та вигляди і можливости роботи на будуче. Застановленося теж над причинами його теперішньої слабої діяльности. Рішено, що головним завданням К. „Ч" у ділянці праці на зовні має бути на найблищий відламок часу як найбільша поміч Цесус-ові і евентуально його експозитурі в краю, а саме через точне плачення вкладок і одноразових податків так самими К. К. „Ч" як і припильнування цеї справи у інших орґанізаціях, головно професійних, через своїх членів.

Далі порішено справу інформування Цесуса про студенські справи на місцях через т. зв. членів-кореспондентів, також про поміч у збиранню статистики укр. студентів та вкінці про навязання зносин з чужинцями на місцях, що незвичайно влегшить працю Цесус-а на міжнародньому форумі.

Згодом порушено ще, та обговорено ряд справ, що торкають зовнішної діяльности поодиноких Бр. К. К. на місцях, та перевибором Верх. К., якою вибрано на дальше К.-Данціґ, закінчено 25-годинні наради.

Данціґ, квітень 1930.

А. Мілянич

Корпорація „Чорноморе" — Данціґ.

ПРОТЕСТ-ЗАЯВА.

Загальні Збори Української Студенської Громади у Варшаві, які відбулися дня 16. березня 1930 р. — з обуренням протестують проти низьких інсінуацій розповсюджуваних деякими кругами українського громадянства у Варшаві, нібито Українська Студенська Громада у Варшаві є зблошевичена. Цей наклеп має на меті підкопати нашу організацію та довести до її розбиття. Помиляються ті, що вибрали собі таку негідну мету і з гори заявляємо, що їхня робота в тому напрямі є і буде даремна.

Рівночасно Загальні Збори стверджують, що в Українській Студенській Громаді у Варшаві гуртується виключно націоналістичний елемент, який не стерпівби між собою зрадників національної ідеї, якоїб породи вони не були.

Варшава, дня 16. березня 1930 р.

Голова Загальних Зборів: *Кириляк Йосиф,* Секретар: *Пилипчук Петро.*

НОВІ КНИЖКИ.

Др. Степан Шухевич: **„Видиш Брате мій"**. *(8 місяців серед УСС-ів. Львів 1930 Видавн. „Червона Калина" Стор. 232.* Звісний вже нашим читачам автор обемистих споминів, видав нову книжку про УСС. Про причини написання сеї книжки говорить автор у вступнім слові, а іменно про брак, більших спогадів про УСС „цю нашу першу українську військову формацію". Автор побоювався, „що ми учасники зійдемо з сего світа і нестане ані живих, ані мертвих свідків подій з 1914 року і дальших літ". Кромі сего автор хоче своєю книжкою „спонукати других, що ліпше діло знають, що довше були серед УСС-ів, написати докладніще і краще про ці часи".

Автор поділив свою книжку на 16 розділів і представив в них історію УСС-ів від самого початку аж до 6. квітня 1915, себто до посліднього дня свойого побуту серед УСС-ів.

Для молодших читачів будуть перші розділи книжки дуже цікаві, бо з них они довідаються, який то був початок УСС-ів і з яких причин повстав український леґіон. Освітлення ролі Дра Кирила Трильовского, проф. Івана Боберського, Михайла Галущинського і Гриця Коссака буде цікавим і для старших читачів. Деякі місця подобають на справдішну ревеляцію, як прим. се, що пише автор про Гриця Коссака: „Підносилися навіть голоси, аби переходити до російської армії, бо під Коссаком не можна витримати" (стор. 146). Ґенерала Вітошинського, який не мав нічого спільного з УСС-ами, знова автор дуже вихвалює пишучи: „що з такою доброзичливістю, сердечністю і щирою любовю ніхто інший з австрійських командантів не відносився до стрільців, як ґен. Вітошинський". (стор. 152). Про очайдушну відвагу і великий спрыт УСС-ів довідається читач з одної пригоди розказаної на стор. 170. Деякі пригоди, як отсе про хлопця, який з нудів ґімнастикувався, а з якого мадярський жандарм зробив шпіона, нагадують подібні історії із книжки про „Пригоди Швейка".

Книжка Дра С. Шухевича є написана цікаво, хотяй місцями може трохи субєктивно і читається цікаво і легко, особливо розділи про життя УСС-ів в часі боїв в Карпатах.

Про бібліотеку в Рівному

або: Як волинська уенеро-угодовщина набірається вчености.

Приїзджаю до Рівного. Іду помалу вулицею, аж бачу — біжить напроти знайомий. Побачив, здалека рот до вух роззявив від задоволення. І очима лукаво підморгує — немов його на посла з Бе-Бе запросили. Але, що, знаю — *йому* такого не запропонують — тож зацікавлений:

— Поважання!

— Поважання! — Може і Ви маєте? — питає мене, показуючи книжку.

— Що?

— Та книжку!

— Звичайно, книжки я маю — трохи розгнівано кажу, — але про яку Вам так розходиться?

— В тім то і річ, що ні про яку не розходиться! — і кутики уст так і забігають від сміху. Розходиться про книжку! Зустрів оце мене — оповідає — вчора найбільший член (не)Літературно-(не)Мистецького (є таке! — прим. моя) Т-ва на вулиці і:

— Книжку маєте?

— Я, як і Ви оце мене, питаю його, — яку?

— Все одно — хрипить — українську, московську, польську — аби книжка! Хочемо при Т-ві бібліотеку заклости — от і збираю книжки. Яку маєте — давайте! Якийсь пашквілянт написав недавно в „Українському Голосі", що ми, тобто Літературне (чи то пак не-Літературне — прим. моя) Т-во і не маємо бібліотеки, так ми і того... Збираємо... Не словами доведемо, а „хвактом", що то неправда. Так може яку маєте — принесіть!

— Оце я і несу — кінчив знайомий і протягнув мені. Дивлюся: „Проводникъ по святымъ мѣстамъ".

— Та що Ви!!! Тяж то...

— Не гарячіться! — спинив мене. — Просили принести яку-небудь книжку, українську, польську, московську чи там ще яку. Української не дам — не гідні того — маю непотрібну московську, просять — несу.

Сусід вчора: „Календарь садоводства на 1903 годъ" заніс. От дякували! Подумайте: одна книжка — не бібліотека, дві — також ні, три — також ще ні, пять — бібліотека.

„Календарь садоводства на 1903 годъ" — не бібліотека, „Календарь" і „Проводникъ посвятымъ мѣстамъ" — також ще ні, але коли до цього додамо „Полицейскій Устав", „Утилизацію подвижного состава на желѣзныхъ дорогах Россійской Имперій", „Малороссійскія сказки" і „Trędowat-y", а голова Т-ва принесе обіцяну Сенкевичову „Trylogja", та пожертвовану скриньку з-під туток, то все разом буде: Бі-блі-о-те-ка! — виразно промовив мій співбесідник і, кивнувши головою, побіг з тріюмфуючим видом, розмахуючи книжкою.

— Справді! — зрадів я — в моєї старої тітки є: „Опытъ практическаго руководства къ изученію: хиромантіи, френологіи, дензіогномики, графологіи і астрологіи" — треба взяти і подарувати, хай миші не їдять і не труються.

Велика життьова істина, що все починається з малого. Бачу це на прикладі Бібліотеки Літературно-Мистецького Т-ва в Рівному, тільки...

Що там „тільки"! Не „тільки", а „хвакт"!

Я.

Веячина.

Звір, якого відкрила наука щойно 30 років тому.

В 1900 році, убив анґлійський ґубернатор Уґанди Сір Енрі Джонстен, підчас ловів звіра, якого досі ніколи не зустрічав, ані не знав з науки зоольоґії. Звіря цього казав Сір Джонстен випхати і відіслав до дослідного зоольоґічного музею. Показалося, що не лише для Сір Джонстена, але й для учених дослідників звіринного світа, цей звір був зовсім незнаний. Мурини середущої Африки називають його Окапі. Окапі єднає в собі фізичні прикмети зебри, антильопи і жирафи. Не перевищує він ростом мула, шию має коротку і грубу, а саму голову зовсім похожу до жирафи. Шерсть не однородна: місцями каштановатої а місцями темної краски з рудим відтінком. На ногах має білі пруги як у зебри. Хвіст закінчений довгим волосінням. Самець має малі роги обволічені шкірою. Досліди над способом життя цього звіря та над його властивостями є незвичайно утруднені. Окапі є дуже полохливе, незвичайно осторожне і чуйне, в день ховається в недоступних сховках в болотяних підрівникових негрях. Головний терен, на якому найчастіще можна зустріти Окапі, це північні околиці бельґійського Конґо. Звір цей увійшов до нових підручників зоольоґії під іменем Окапія Джонстені.

Дещо про нюх псів.

Загально відомі є здібности псів відгадувати нюхом сліди, предмети і особи. Специяльну здібність виявляють під тим оглядом окремо вишколювані поліційні пси, такзвані — доберман. Деякі дослідники перевели цілий ряд проб, щоби провірити до яких меж сягає тонкість нюху псів. В тій ціли уставили вони кільканайцять рівно порізаних смерекових кусочків дерева на чистому папері у відступах один від одного на 10 до 20 центиметрів. Особа зовсім незнана псови, після старанного вимиття рук взяла двома пальцями один кусок дерева і держала його в пальцях на протязі 2 хвилин, почім поклала його поміж решту недіткнених кісток дерева, а кождого разу кладено діткнену кістку де інде. Доберман обнюхавши пальці згаданої особи вибирав без труду діткнену кістку. Після цього стало зменшувано час держання в руці поодиноких кісток дерева. Виявилося, що вистане держати в руці кістку на протязі 1—2 секунд, щоби пес без помилки вибирав діткнені кістки. Пробувано далі зменшувати площу діткнення кістки рукою чи пальцем. Навіть після діткнення кістки кінцем пальця, доберман пізнавав її. Пізнавав її навіть тоді, коли кістку обернено тою стороною, яка була діткнена пальцем, до підлоги. Пробувано теж помастити діткнене пальцем місце пахучими олійками, але і це не перешкодило доберманові вишукати згадану кістку. Навіть тоді коли кістку діткнула особа А, а потім ця кістка переходила через руки осіб Б. В. і Г. то доберман обнюхавши пальці особи А, віднайшов її.

Як гостювали люде в старині?

Які велитенські суми грошей видавали люде на приняття та бенкети, трудно собі уявити. Історик Светоній оповідає про цісаря Вітелія, що він їв три рази денно, але кождий раз в іншому домі у своїх приятелів, з яких кожний прямо руйнував свою господарку аби лише догодити смакови і ненаїдливости цісаря. Один з приятелів цісаря Вітелія завзявся догодити цісареви і казав кухареви видумати специяльний паштет з рибячих утробок, мозгів фазанів, язиків флямінгів та ікри міноґів (спроваджених военними кораблями з „карпатського моря"). Паштет цей коштував ні менше ні більше, а 440 тисяч золотих. Нічого дивного, що сам Вітелій видав за протяг кількох місяців на бенкети біля 30 міліонів золотих. — Кошти одного бенкету, що його устроїв Антипарт з Тасос на честь Ксеркса, виносили 400 талантів (аттицьких) отже біля 450 тисяч золотих. Не дурно проте писав Геродот, що де лише Ксеркс зїв обід і вечерю, там ціле місто було цілковито зруйноване". Що правда, звичаєм тодішним, гості брали зі собою до хати з бенкету цілі коші і фіри всяких смаколиків.

Чи ощадність є ворогом банків?

Колиб хтось з наших прапращурів, що жили в часах народження Христа, здогадався був умістити в котромусь з тогочасних банків 1 сотик ощадности на проценти, то маєток того хто бувби управнений той сотик з процентами одержати сьогодня виносивби таку суму, що всі банки світа мусіли6 побанкротувати. Математики твердять, що на виплату тих процентів не вистарчилоби всего золота, що находиться на земній кулі. Може би хтось сьогодня захотів зробити таку пробу і скласти до банку свою сотикову ощадність з умовою, щоби цей сотик разом з процентами був виплачений за 2000 літ на якусь ціль. Очевидно, не можна знати чи який банк пішовби на такий експерімент.

Дещо про ґеоґрафію і ґеольоґію.

Найвище положеним озером на землі є озеро Тітікака в Південній Америці. Вміщене воно на висоті 3000 метрів повище позему моря. Озеро це не має відпливу, а вода його має цікаві властивости. Наприклад желізо встромлене в цю воду не ржавіє, в ній не можна зварити яєць. Риби в ньому жити не можуть, а живе в ньому лише один дуже мізерний рід риби, що має на собі скорупу.

нених, але з свого боку на теж 1. вересня 1917 р. було захоплено і евакуовано в глиб Росії чужоземних полонених 1 міліон і 961 тис. чол., з них 1 міліон 736 тисяч з австрійської і 225.000 з німецької армії. Опріч всего вище поданого зона військових подій самої б. Росії викинула 10—15 міліонів душ втікачів, з котрих три міліони родин було „іждівенців", що скупчувалися в певній мірі на Волині і Катеринославщині, але головно на Поволжі. — Попередні війни б. Росії коштували: Кримська (1853—6 р.) 538.2 міліонів рублів, Турецька (1877—8 р.) 1 міліярд і 75 міл. рублів, Японська (1904—5 рр.) 2 міліярди і 294 міліонів рублів. А за 40 місяців світової війни б. Росія втратила 50 і пів міліярдів рублів, покриваючи їх головним чином шляхом позичок.

Що торкає України (мова тут йде про українські землі бувшої Росії), із наших сільських місцевостей було забрано до російської армії 2 міліони і 885 тисяч мущин цвітучого віку.

Нечуваний в історії людства розмір самої світової війни дав і надзвичайні, по розміру просто епохальні наслідки. З кінцем війни Европа вступила в нову добу своєї історії. — В міжнародньо-правнім змислі війна дала переможців і переможених; в народньо господарськім для Европи — самих лише переможених. — Все це безпосередньо вслід за війною збудило в населенні богатьох країн Европи глибоке масове незадоволення з існуючого суспільно-економічного стану річей та стремління до його більших чи менших змін в революційний чи еволюційний спосіб. Богато видвигнуто та поставлено на чергу дня соціяльно-економічних концепцій, цілий та завдань в старім світі. Не все воно, розуміється дається зараз до здійснення. Але з усего того, що вже вдалося Західній Европі зреалізувати, що увійшло в практику і принято життям — *аґрарні (земельні) революції, переворота чи реформи є без сумніву самим многозначним і найбільш істотним явищем.* Струпішіла Европа омолодилася в аґрарній области — от що позитивного можемо сконстатувати на десятий рік після світового мілітарного ураґана.

Після світової війни в двох десятках держав Европи одбулася і продовжується досі корінна ломка попереднього аґрарного ладу. В Східній Европі стіхійним виступом народніх мас, в Західній — земельним законодавством внесено радикальні зміни в суспільно-економічних відносинах землеволодіння і землекористування; з попереднім аґрарним ладом рішуче зірвано. Головною їх суттю є більш чи менш повна примусова ліквідація февдальної спадщини нетрудового великого землеволодіння шляхом знехтування прінціпу недоторканости приватної земельної власности і вслід за тим, перерозпреділення вивласнених земель між трудовим сільським населенням. На 1 січня 1917 р. вже зліквідовано в самій Західній Европі 7,523 600 гектарів поміщицького землеволодіння шляхом парцеляції і перерозпреділення між селянством. Витиснено і витискається далі нетрудове капіталістичне землеволодіння і сільське господарство, а замінено його і заміняється трудовим землеволодінням чи землекористуванням і такимже господарством; при чім характерною рисою нової власности є її умовність, неповність чи обмеженість.

На просторах більшої половини Европи могутня, ще недавно здебільшого правляча кляса земельної аристократії, через відняття від неї землі, бази її впливу, ліквідується і сходить з арени життя. На її місце стає, отрясаючи остатки февдально-кріпацької залежности, кляса трудового селянства, збільшуючи свою питому суспільну вагу до нечуваної досі міри. Післявоєнні аґрарні зміни, являються виразом надзвичайного зросту політичної ваги селянства, принесли і несуть за собою нову еру для суспільно економічної ролі селянства з наслідками, яких покищо нам неможливо обняти оком.

Що чувати в світі?

Большевики. На цілому просторі СССР ідуть приготовання до шіснайцятого конґресу комуністичної партії. Тепер саме відбуваються скрізь перевибори партійних осередків, районові та окружні партійні конференції. Не треба й казати, що Сталін робить і поробить усі можливі заходи, щоби лише не допустити на конґрес представників опозиції. Чи це йому вдасться невідомо. Сам факт визначення конґресу на найблищий час можна двояко толкувати. Або Сталін не дуже то боїться лівої чи правої партійної опозиції, або він настільки ослаб, що хоче зложити тягар відповідальности за усі неуспіхи останних кількох місяців у внутрішній та закордонній політиці СССР, на плечі партійного конґресу. Ця друга можливість видається більш правдоподібна, бо є богато признак, що Сталін від деякого часу щораз то частіще душевно заломлюється. Це тим більше що він є майже зовсім осамітнений і нікому не довіряє. Як далеко дійшло це недовіря навіть до найблищих його партійних товаришів, вказує такий факт: Таксваний староста большевицький Калінін намовив міністра війни СССР — Ворошилова і жінку Леніна — Крупську, щоби вони пішли до Сталіна і домагалися від нього видання наказу про занехання кокєктивізації в сільсько господарській ділянці. Підчас балачки сягнула Крупська рукою до кишені по хусточку до носа. Сталін підозріваючи, що Крупська хоче виконати на нього атентат, схопив моментально за револьвер і звернув його в бік Крупської. — Які не були причини і товчки до скликання шіснайцятого конґресу, він буде одним з найбільш знаменних, тим більше, що він може бути останнім конґресом правлячої тепер в СССР комуністичної партії.

Анґлія. До проявів захитання внутрішної рівноваги британської імперії належить, опріч справи Індій та Єгипту, зміна яка має в найблищому часі доконатися на становищі анґлійського ґенерального ґубернатора в Австралії. Досі все було так, що ґенеральним ґубернатором, себто заступником короля в домініях міг бути лише Анґлієць. Це була засада від якої анґлійська метрополія ніколи не відступала. Вилом в тій засаді має зробити в найблищому часі Австралія, ґубернатором якої має стати Австралієць ірляндського походження. Хоча досі його ще не іменовано офіційно намісником анґлійського короля в Австралії, то іменовання таке має в швидкому часі наступити. Цей факт означає усамостійнювання доміній, а за прикладом Австралії, можна сподіватись, підуть й інші британські домініні.

Німеччина. Перед великоднем, приняла німецька Державна Рада ухвалу вставити в цьогорічний державний буджет 75 міліонів німецьких марок, як першу рату на будову нового панцирного воєнного корабля, що має носити імя „В“ („Б“). Міністерство Райхсвери вже раніще випрацювало плян будови цілої дивізії панцирників, а вибудовання панцирника „А“, та приступлення тепер до будови панцирника „В“, є власне здійснюванням згаданого пляну. Німецькі нові панцирники визначаються невеликим що правда розміром, але вони мають такі технічні удосконалення та можуть розвинути таку швидкість рухів, що на випадок війни Німеччина, завдяки їм, може легко стати паном положення на балтійському, а навіть на Північному морі. Не дивно проте, що так Анґлія як теж Франція сильно стурбовані будовою згаданих панцирників. Тому теж анґлійські та французькі соціялісти намагаються всіми способами намовити своїх німецьких „товаришів“, щоб вони перешкодили будові тих панцирників. Треба признати, що роблять це з успіхом, бо бувший соціялістичнодемократичний уряд Мілєра рішучо противився будованню згаданих панцирників. Судьба дальшої їхньої будови залежить від того, наскільки Німці дадуться зловити в наставлені на них пацифістичні сіти.

Франція. Цього року обходить Бріян свій пятилітний ювілей на становищі міністра закордонних справ французького уряду. З тої нагоди хоче Бріян виступити більше рішучо ніж досі з пропозицією до усіх европейських держав, в справі створення Паневропи. В тій ціли мав вислати Бріян меморіял до 26 европейських держав, в якому пропонує покищо знесення митних перегород поміж поодинокими европейськими державами та зорґанізовання міжнародної европейської поліції, яка малаби бути виконуючим орґаном Союза Европейських Держав Головними стовпами на яких мавби опиратися цей европейський союз малиби бути, на підставі Бріянового проєкту — Німеччина та Франція. До союзу малиби увійти політичні союзники Франції та ґеоґрафічні сусіди Німеччини. Ці всі пропозиції треба очевидно розглядати так, як розглядається і оцінюється промови з нагоди всяких ювілеїв. В пропозиціях тих є одно гідне увзги, а саме: Французи не минають ніякої нагоди, щоби не закинути сітки, якою хотілиби зловити Німеччину для себе.

Італія. Серед цілого ряду змін, що їх вніс фашистівський уряд в політичне і суспільне життя Італії, треба відмітити заборону святковання в Італії свята 1. травня. На його місце святкує сучасна Італія „свято праці“, що припадає на 21. квітня, себто на день містичної річниці заснования Риму 753 року перед Христом. Фашистівський уряд вибираючи цей якраз день на конкурента міжнародного першотравневого свята, зачіпив найдразливіщу струну душі народу, а з окрема римлян. Надаючи тому святови глибокий внутрішний зміст, а саме роблячи день 21 квітня днем обрахунку та іспиту в річних переговах праці і будівництва італійської нації, свято праці стало одним з найбільших всенаціональних свят і легко позбулося свойого інтернаціонального конкурента. Фашистівське свято праці має величезне виховне значіння, бо мета його — зробити ідею праці головним внутрішни наказом для нації.

Чехословаччина. Теперішний чехословацький уряд опирається на бльокови партій, яких програми політичні та суспільні є більше ніж розбіжні. Містяться в тому бльокови соціялісти поруч з аґрарниками, вільнодумні елементи з клерикальними, представники сільського населення, а поруч них представники міста, нарешті представники ріжних національностей. Можнаби подумати: Дивна та ідеальна гармонія. А тимчасом ця „ідеальна гармонія“ криє в собі цілий ряд дуже поважних небезпек. Передовсім одиноким цементом що удержує сяк-так в цілости отой цілий урядовий бльок — це спекуляція. Кожда партія каже собі щось дати за те, що вона піддержує уряд Соціялісти піддержують аґрарників в справах обмежень мит на привіз збіжа та інших сільско-господарських продуктів. Зате аґрарники піддержують соціялістів в справах допомоги уряду для безробітних, удержання на далі в силі законів про охорону льокаторів тощо. Доки одні другим щось давали, доти була ота „ідеальна гармонія“. Але вистарчило, щоби у одного зі „союзників“ повстав більший апетит, щоби наприклад аґрарники зажадали подвійної порції „дай“ — і „гармонія“ в мить перемінюється в ворогування, у взаїмні цькування та обвинувачення. Захотілося наприклад аґрарникам зажадати ухвалення закону, що касувавби торговельну умову Чехословаччини з Мадярщиною, яка вивозить до Чехословаччини величезні скількости худоби. На це ніяк не хотять погодитись соціялісти та представники міста взагалі. Таких справ множиться щораз то більше, а всі вони псують „гармонію“ і можливо, що доведуть до урядової кризи. Колиб це навіть не сталося в найблищому часі, то це вистарчає як доказ наскільки слабі і несеріозні є підстави на яких опирається сучасний уряд чехословацького прем'єра Уджаля.

Пожертви для збігців зі Соловецьких Островів: Українські студенти високих краківських шкіл — збірка 8 зол. 30 ґр.

На оборону і поміч арештованим націоналістам: Аматорський Гурток в Тулукові — збірка 13·50 зол.

МІЖНАРОДНІ ПОЛІТИЧНІ ПОДІЇ.

Мадярський уряд видав заборону улаштовувати обходи і святковання з приводу 1. травня.

* * *

Предсідник товариства „Зєдинені Держави Европи“ князь Ґоліцин мав в Парижі відчит в якому доказував чому згадане товариство хоче станути на чолі протибольшевицької акції. Перша точка програми цього товариства відносно Сходу Европи звучить: 1) Визнається право на самоокреслення Росії, України, Кавказу та Білорусі в межах европейської конфедерації.

* * *

Німецький уряд приступив до редаґовання відповіди на польську ноту в справі підвижки Німеччиною аґрарних мит.

* * *

Предсідником найблищої сесії Ліґи Націй має бути міністр закордонних справ Югославії — Марінковіч.

* * *

На повному засіданню московського комітету комуністичної партії вирішено усунути Бавмана зі становища першого секретара цього комішету а на його місце призначити Каґановича.

* * *

Литовська влада приступила до ліквідації комуністичного руху на цілому терені Литви. В ріжних більших і менших осередках переведено цілий ряд арештів і викрито богато компромітуючого матеріялу.

* * *

В Білгороді зачався процес проти хорвацьких терористів зі Загребу, котрі минулого року зорґанізували цілий ряд терористичних актів звернених проти ставлеників білгородського уряду. На лаві обвинувачених засідає 20 підсудних, а поміж ними бувший посол Мацек.

* * *

Американська комісія для боротьби з голодом в Китаю оголосила звіт, з якого довідуємося, що в північно-східних провінціях Китаю засіяно лише 20 відсотків орної площі, так що стан засівів загрожує голодовою смертію 3-ом міліонам Китайців. На початку ц. р. згинуло вже голодовою смертію в провінції Шензі 2 міліони Китайців.

* * *

На підставі відомостей з Ахмедабад, анґлійська влада в Індіях арештувала секретаря Ґандія та шістьох його товаришів, яких приловлено з мішками соли, що їх вони роздобули шляхом контрабанди.

* * *

В Римі відбулося весілля дочки Мусолінія з італійським ґрафом Ґалеццо Ціямо. Учасниками весільного обряду були найвищі державні достойники. Папа переслав дочці Мусолінія весільний подарок у формі золотої вервиці.

* * *

Золоте перо, яким підписувано льокарненський пакт, яке находилося в сховкові міського музею в Льокарно — пропало. Згаданий музей випозичив це перо мировій виставці в Газі і з відтіля воно вже назад не повернуло.

* * *

Головний концесійний комітет СССР вирішив уділити концесії закордонним фірмам на будову доріг та реґуляції вулиць у містах. Цей самий комітет вирішив признати загранични підприємствам пільги та привілеї при будові та експльоатації готелів та лічничих осередків.

* * *

В найблищих днях має наступити в Берліні продаж найбільшого віденського щоденника „Neue Freie Presse“. Цей щоденник перейде в руки видавництва Ульштейн.

* * *

До Варшави приїхав шеф румунського ґенерального штабу ґен. Сімсоновіці. Про ціль цеї поїздки преса нічого не каже.

* * *

В Парижі зачала виходити нова ґазета на московській мові, якої видавцем і редактором є звісний уже Беседовскій. Ґазета носить назву „Борба“. В першому її числі Беседовскій виступає гостро проти Сталіна та його аґрарної політики.

* * *

В половині червня ц. р. відбудеться перед найвищим судом у Варшаві процес архикнязів Фридриха і Альбрехта Габсбурґів проти польського державного скарбу о право власности до дібр тешинських.

* * *

Визначний білоруський діяч і б. посол Тарашкевич зістав звільнений з тюрми, наслідком індивідуального уласкавлення його президентом Мосціцким.

БРАК РІВНОВАГИ.

Занадто сильні потрясення пережив світ підчас і після світової війни, забогато розбіжних напрямних прорізує сьогодня вздовж і поперек поодинокі державні орґанізми, забогато димлячих вульканів находиться в чинному стані в межах ріжнородних, по національному складі, державних теренів, — щоби світ міг найти загублену рівновагу. Очевидна річ, що не може її бути в світі, коли її нема в межах поодиноких держав та націй. Булоб теж помилково думати, що супроти тих усіх внутрішних межиусобиць та глибоких внутрішних процесів, так в ділянці духа (ідеольоґія) як і в ділянці матерії (економіка), рівновага ця буде швидко віднайдена. Треба натомість ствердити, що богато дечого вказує на те, що світова політика наближується щораз швидше до стану сильно загостреної загальної кризи, а колебання стають щораз то сильніщі. В колебаннях тих зарисовуються що правда нові, зовсім відмінні ніж в часі минулого століття, розвиткові можливости і завдатки на нову рівновагу, але це покищо нічо більше як слабі натяки. Занадто богато насталости є сьогодня у світі, щоби могти робити хочби підрахунок правдоподібности.

Здавалося наприклад, що льондонська конференція забє в розбурханий терен міжнародньої політики принайменше один кілок, біля якого буде крутитись морська політика головних потуг. А тимчасом конференція ця не винесла властиво ніякого поважніщого рішення відносно питань морської політики. Поза бажанням її учасників повторити таку конференцію може за... 5 років, учасники її не виявили навіть доброї волі. Бож хиба не можна вважати за вияв доброї волі того, що учасники рішили на відїзному здержатися з будовою великих воєнних корабелів аж до .. 1936 року, а натомість з тим більшим запалом вже кидаються і беруться за будову менших воєнноморських одиниць. Годиться сказати, що будову великих кораблів відложено до 1936 року лише тому, що тепер є власне час все нових і нових винаходів і уліпшень в цій ділянці. Ніхто проте не хоче будувати сьогодня корабля, що вже завтра буде засуджений на смерть, в наслідок перестарілости його технічно-будівельної системи.

Становище Італії та Франції на згаданій конференції доказує, які величезні виломи існують в можливостях найти рівновагу в Европі. А Франція та Італія це ще не вся Европа.

Які розвиткові можливости криються в німецькій внутрішній дійсности? — ось питання, яке теж в немалій мірі відноситься до справи рівноваги в Европі і світі. Хто може сьогодня сказати на які карти остаточно поставить ставку Німеччина, якої сучасна дійсність має стільки внутрішної несталости?

Щож тоді говорити про розвиткові можливости на Сході Европи, в сучасному СССР? При усьому намаганні, крівава диктатура Сталіна не може осягнути внутрішної сталости. Може ніодним іншим державним орґанізмом не стрясає так часто і так сильно пропасниця, як саме СССР. Можна сказати, що СССР находиться постійно в стані сильної горячки, а внутрішна пропасниця це її вже хронічна недуга. Пекуче українське національне питання перекреслює і перекреслить СССР як сталу вартість. Велику несталість зраджує вся внутрішна політика большевиків, а з окрема їхня аґрарна політика. Останні потягнення Сталіна доказують, що внутрішна рівновага в СССР настільки захитана, що разом з тим хитається московський Кремль і сама влада московського диктатора. Про траґічну серіозність положення можна судити хочби з того, що Сталін робить горячкові заходи в справі помирення з „оглашенним“ Троцьким. Ходять слухи, що Сталін поробив Троцькому цілий ряд уступок і що таким чином наступило зговорення. Ці всі, та ще безліч тому подібних річей не належать до проявів сталости, а взагалі вся большевицька внутрішна і зовнішна політика не причинюється до віднайдення рівноваги у світі.

Загубила теж цю внутрішну рівновагу стара британська імперія. Те що діється в Індіях і Єгипті, без огляду на те чим воно скінчиться належить теж до проявів нищення до решти старої світової рівноваги.

Всі ці прояви, це покищо натяки на нову і зовсім нову рівновагу, що ляже в основу нової світової політики вже на довший час. Але на це прийдеться ще довго ждати. *Ев. З.*

По всій Україні.

Північно Західні Землі.

Похорон бл. п. Льва Бачинського. — В дні 18. IV. ц. р. відбувся в Станиславові похорон тлінних останків голови Соц.-Радикальної Партії Льва Бачинського. Похоронний похід ішов від залізничого двірця, куди перевезено домовину з Ґріменштайн при участі місцевого та дооколичнього українського населення. Домовина спочивала на возі, запряженому в три пари волів. Підчас винесення домовини з будинку двірця та підчас засипування могили на кладовищі промовляли від українських установ і політ. партій: сен. др. Іван Макух, др. Догилевський, др. Дмитро Левицький, др. Мих. Волошин, Володимир Темницький, пос. Семен Жук із Волині та селянин Цюкенда (від род. села покійного, Серафинець). Похорон відбувся без участи духовенства.

З орґанізаційного фронту. — Заходом Українського Католицького Студенства повстало у Львові Українське Студенське Католицьке Товариство „Обнова“. На перших загальних зборах скликаних ініціятивним гуртком відчитано архиєрейське благословення Митрополита і статут затверджений митрополичим ординаріятом. В члени Тов-а вписалося 93-ох студентів і студенток. До вибраного виділу війшли: Петро Ісаїв, Р. Мармаш, Гірний, Шептицька, М. Козак. Збори закінчено одноголосним протестом проти релігійних переслідувань та національних знущань на радянській Україні.

З політичного життя. — В дні 30. березня ц. р. відбулася у Львові конференція членів ширшого Центрального Комітету УСДП. і української професійної комісії. На порядку нарад були справи професійної орґанізації, сучасного політичного положення і свята 1. травня. Головними референтами були: др. Лев Ганкевич і П. Буняк і І. Квасниця. Конференція приняла низку резолюцій у політичних і професійних справах. При кінці рішено вислати привітне письмо до польського соціялістичного посла Г. Діяманда з нагоди 70-ліття уродин цього останнього.

Збори Народньої Орґанізації Українців м. Львова. — В дні 16. квітня ц. р. відбулися у Львові Загальні Збори Осередньої Народньої Орґанізації міста Львова. Збори вибрали нову Осередню Старшину Нар. Орґ. та рішили повести намагання у напрямку добуття як найбільшого голосу та впливу у Міській Раді, яку вибиратиме Львів уже в недалекому часі. Збори напятнували м. і. сумне явище уживання польської мови Українцями при покупках у крамницях та заявилися за публичним оголошуванням прізвищ тих Українців, які надалі будуть в той спосіб помагати нехтувати права української мови.

Епільоґ Шевченківського Свята в Рівному. — 28. квітня ц. р. закінчилася перед ґродським судом у Рівному розправа проти шістьох місцевих Українців із б. пос. Серветником на чолі. Обвинуваченим закидують „забурення спокою“, „непослух владі“ та „підбурення до ненависти одної частини населення проти другої“. Засуджено: С. Семенюка на 3 місяці, Христинюка на 6. місяців тюрми, а Ратюка на 2 місяці арешту, Л. Серветника звільнено.

Розвязують „Соколи“. — Воєвідський уряд у Львові розвязав при кінці м. м. „Сокіл“ у Городку Ягайлонськім буцім то за нестисле перестерігання статувої праці. Місцева поліція запечатала домівку „Сокола“ та сконфіскувала майно вартости 800 зол. Розвязання наступило на день перед святом „Просвіти“, яке мало відбутися заходами місцевої Читальні та „Сокола“.

Побиття ґімн. професора. — В дні 11. квітня ц. р. побили невідомі справники професора української академічної ґімназії Станислава Клапоущака, який по перенесенні в 1927 р. із станиславівської ґімназії (разом із дир. Мико-

лою Сабатом, що прийшов із Станиславова на місце б. дир. акад. ґімназії дра Іллі Кокорудза) сповняв обовязки ґімназійного секретаря та заступника директора. Коментуючи побиття цього професора, польська преса поспішилася переконати своїх читачів, що згад. атентат, це без сумніву діло УВО, або укр. націоналістичної молоді. Побиття цього професора малоб бути після запевнювань польських ґазет пімстою за його польонофільські переконання.

Дикунство. — В містечку Помонянах, зборівського повіту мала місце підчас Великодня нечувана, звірська профанація стрілецьких могил. Коли, традиційним звичаєм місцеве українське громадянство перейшло в святочному поході на кладовище, побачило жахливий вид: усі свіжо упорядковані та з новими хрестами могили, представляли одну велику руїну. Поломані хрести лежали долі, написи були позривані а в розритних могилах біліли викинені на верх кости. Вид цеї жорстокої профанації могил Українських героїв потряс до глибини душі присутніми на кладовищі людьми. Українське населення Зборова та околиць хвилюється від обурення.

Новий політичний процес. — Процес проти сімнайцятьох учасників торішнього атентату на Східні Торги назначений на другу половину травня. Головним обвинуваченим є студент Попадюк. Усім вязням доручено уже акт обвинувачення. Боронитимуть українські львівські адвокати.

З діяльности львівської поліції. — Від третього дня свят переводить львівська поліція труси та арештування між українською молодю, головно ремісничою та торговельною. В днях 22 — 25. IV. ц. р. арештовано: Володимира Саляка — переплетника, Миколу Власійчука — артиста різбаря, Богдана Стечишина — торг. помічника, Івана Ткача — переплетника, Богдана Павука — фризієра та Романа Щура — рушникаря. Миколу Власійчука — після запевнень польських ґазет — мала поліція приловити на вулиці Сінявських у хвилині, коли цей ніс разом із Володимиром Саляком валізу повну стрільного пороху, екразиту, запальників і т. п. Володимира Саляка арештовано згодом дома, при чому найдено в нього револьвер системи „Ортґіса“ та набої. Знову-ж у Стечишина мали найти більшу кількість „Сурми“ та військових брошур. Польська преса догадується, що напад на таксівку який мав недавно місце в лисинецькому лісі біля Львова, стоїть в тісному звязку із акцією УВО, яка при помочі зареквірованого авта вивезла більшу кількість вибухових матеріялів зі Львова до Перемишля. — Поміж арештованими укр. ремісниками найшовся теж Поляк Марцін Круль, який з невідомих досі причин намагався поповнити самогубство в поліційних арештах, підрізуючи собі склом жили на руках. — Арештовання поширено теж на провінцію. В Стрию арештовано студента Степана Охромовича, паню Володимиру Середницьку, учительку Ірену Любінецьку, студ. Юліяна Гошовського та учня торговельної школи Петра Угара. Біля арештованих мала найти поліція відозви Української Орґанізації Націоналістів в Празі.

Буковина.

Вибори до парляменту. — Українська Національна Партія поставила в цьогорічних виборах до румунського парляменту на черновецький округ кандидатуру Українця д-ра Василя Дутчака, адвоката у Чернівцях, автора численних пропаґандивних праць та подань до Ліґи Націй в справі незавидного положення Українців на Буковині та північній Бесарабії. Вибори назначені на день 4. травня ц. р.

Радянська Україна.

Руйнують. — Харківський міський совіт ухвалив розпочати розбирання найбільших і найкращих церков у Харкові, а саме: катедральну церкву св. Миколи та храм Мироносиць. Першу церкву розбиратимуть „для поширення головного ринку“ а другу на те, щоб на її місце поставити нову оперу. Церкву Каплунівську рішила міська Харківська рада перемінити на гостинницю. Крім цього ухвалено замкнути 10 інших церков.

Протибольшевицький терор. — В Київському окрузі появився загін отамана Мухи, який приловив кількох большевицьких комісарів підчас їхніх ділових поїздок. Усіх комісарів негайно вішано. В останньому часі загін почав успішно нападати на радянські установи. Проти повстанців вислано відділи червоної армії. — В Катеринодарській окрузі вдусили селяне-козаки російського письменника Матусєєва підчас мітинґу, що його влаштував Матусєєв для цього, щоб переконати селян про доцільність творення колгоспів.

Новинки

Як довго йде лист довкола світа. Один мешканець міста Харбіна кинув в скриньку листа заадресованого до Америки на видуману ним якусь адресу. На цьому листі він зазначив, що на випадок колиб лист не найшов в Америці адресата то він просить, щоби його повернено назад до Харбіна, але через Францію, Німеччину та СССР. Таким чином лист зробив дорогу довкола світа і повернув до рук надавця після 4 місяців і 11 днів.

Саранча в Мароко появилася в таких скількостях, що коли одна хмара саранчі сіла на залізничий шлях, поїзд з Танжеру до Фезу не міг ніяк проїхати і мусів задержатися так довго поки не прибули спеціяльні машини для відмітання.

Завзята боротьба поміж учителями та учительками в Анґлії. На відбутому конґресі анґлійських учителів народних та середних шкіл принято рішення не доступити до збільшення числа жінок-учительок у мужеських шкільних заведеннях. Принята резолюція вказує на ту небезпеку для хлопців, якою є пльоткарські, хоробливі та амбітні старі панни. Вони відбирають мужеський гарт та роблять з хлопців істоти безвільні і зжіночілі.

Людина в боротьбі з дикими звірами. На підставі статистики в Британських Індіях було в 1927 році 19.724 випадків смерти в наслідок укушень ядовитими зміями, 1033 осіб розшарпали тигри, а 1076 осіб інші дикі звірі.

Без пашпорту і білету відбув дорогу з Варшави до Парижа. 20-ти літний Станислав Лукіна ходив довший час по Варшаві не могучи найти заняття. Рішив проте шукати його в Парижі. Грошей ані на пашпорт ані на дорогу не мав, тому усадовився потайки під ваґоном поспішного поїзду і доїхав щасливо до Парижа. Але і там не пощастило йому найти праці і треба було вертати назад. Вертав своїм старим способом, але тим разом йому непощастило, бо в Берліні на стації вишукали його і арештували.

Сільські траґедії. Семко Галькевич та Степан Пилат вертали вечером на фірі до свойого села Марцелівки біля Угринова. По дорозі зустрів їх пяний парубок Шаюк з Гнильча і став стріляти за ними. Коли їдучі спинили фіру і підійшли до Шаюка, він двома вистрілами тяжко поранив Галькевича.

Надіслане.

Видає і за редакцію відповідає Зенон Пеленський.
З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.